

ХРОНОТОПНІ АТРИБУТИ ЗЕМНИХ РЕФЕРЕНТІВ

ПОЕТИЧНОЇ ТИШІ

Хоруженко Марина магістрант СумДУ

Науковий керівник – д.філол. наук., проф. Швачко С.О.

Сумський державний університет, м. Суми

Мистецтво і література завжди існують у нерозривному взаємозв'язку з хронотопом, адже саме цей компонент визначає художню єдність твору відносно реальної дійсності. Дослідник М. Бахтін розглядав поняття хронотопу художнього твору як єдність просторових і часових параметрів, що направлена на вираження змісту твору [1, с. 355]. У літературно-художньому хронотопі має місце злиття просторових і часових ознак в осмисленому і конкретному цілому.

Мова поезії – це система, що найповніше виражається через взаємодію загальноновизнаних та авторських образів. Персонажі поетичного твору у своїй мовленнєвій поведінці використовують силенціальні компоненти у першофункції (*homo silence* - людське мовчання). Мовчання природи (*nature silence*) ж має персоніфікований та метафоричний характер [2].

За топографічною ознакою пейзажні образи можна розподілити на: земні, повітряні й небесні. У проаналізованих англійських творах земними референтами виступають: *field, forest, sea, grove, wold, plain, vale (valley), mountain, rocks, hill*, які одночасно виражають просторові відношення у творі.

Часові характеристики у творах пейзажної лірики можна поділити на дві групи: 1) добові (*morn (morning), day, evening, twilight, night*) та 2) сезонні (*winter, spring, summer, autumn (fall)*).

Така добова характеристика, як *morn* переважно символізує не тільки початок дня, а й початок життя загалом, відсутність турбот та цілковитий спокій: *Calm is the morn without a sound* [5].

У досліджених творах ніч зазвичай асоціюється із спокоєм, та тишею, а день – і з бурхливим життям чи шумом. Але зустрічаються й винятки:

Silent again When the sun comes up they will say goodnight, / the Winter Forest will be [4]!

На нашу думку, такий незвичний контраст дня і ночі пов'язаний із земним референтом «forest», який у міфології різних народів

ототожнюється з одним із місць перебування ворожих людині дивних міфічних істот, які оживають саме вночі.

Крім експліцитно виражених вербалізаторів, добові та сезонні часові відношення у творах пейзажної лірики можуть бути зображені також й імпліцитно. Напр., Farewell green fields and happy groves [3] – лексема farewell у даному прикладі є синонімічною до лексеми good- bye, що передає комунікативну ситуацію прощання, з якої читачу стає зрозуміло, що день наближається до завершення і от-от наступить ніч.

Імпліцитно виражені добові часові характеристики проілюстровані в прикладі: Naked as the leaves fall to the ground, / And the water will slowly freeze [4].

Відповідно до словника Вебстера слово «freeze» означає припинити рухатися, повністю затихнути, а, отже, використовуючи його, автор описує мовчання такого наземного референта як «water», що разом з тим дає читачеві зрозуміти, що описані події відбуваються взимку.

Земні референти поетичної тиші у творах пейзажної лірики англомовних авторів виражають просторові відношення, через які розкривається час описаних подій. Разом з цим, земні референти поетичної тиші, як простір розвитку дії, осмислюються і стають вимірними завдяки часу.

1. Бахтин М.М. Формы времени и хронотопа в романе. Очерки по

исторической поэтике / М.М. Бахтин // Литературно-критические статьи. – М.: Искусство, 1986. – С. 234-407. с. 355

2. Куліш В. С. Поетичні образи мовчання у художньому дискурсі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/4138/1/10kvsmhd.pf>

3. Blake W. Night [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.poemhunter.com/poem/night>

4. Funnell E. In The Winter Forest [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.poemhunter.com/poem/in-the-winter-forest/>

5. Tennyson A. In Memoriam A. H. H.: 11. Calm Is The Morn Without A Sound [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.poetrysoup.com/famous/poem/in_memoriam_a_h_h_11_calm_is_the_morn_without_a_sound_3411

Хорунженко М. Хронотопні атрибути референтів поетичної тиші [Текст] / М. Хорунженко; наук. рук. С.А. Швачко // Актуальні проблеми розвитку природничих та гуманітарних наук: збірник матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (15 грудня 2016 р.) / відп. ред. доц. Н. В. Коленда. – Луцьк, вид-во: Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, - 2016, –С. 330-331.